

POSTANOWIENIE

Dnia 10 grudnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki

w sprawie **E. W.**

skazanego z art. 208 k.k. z 1969 r. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 10 grudnia 2014 r.,

kwestii dopuszczalności zażalenia

na zarządzenie przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego

z dnia 20 października 2014 r.,

o odmowie wyznaczenia obrońcy z urzędu w celu sporządzenia i podpisania wniosku o wznowienie postępowania

postanowił:

pozostawić zażalenie bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zarządzeniem z dnia 20 października 2014 r. przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego na podstawie art. 78 § 1 w zw. z art. 84 § 3 k.p.k. nie uwzględnił wniosku E. W. o wyznaczenie obrońcy z urzędu do sporządzenia i podpisania wniosku o wznowienie postępowania w sprawie sygn. [...]. Na to zarządzenie zażalenie wniósł E. W., wnosząc o jego uwzględnienie, gdyż pojawiły się w sprawie nowe dowody świadczące o jego niewinności. Zarządzeniem z dnia 3 listopada 2014 r. zażalenie zostało przyjęte i przekazane do rozpoznania Sądowi Najwyższemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie nie jest dopuszczalne z mocy ustawy. Przepisy Kodeksu postępowania karnego nie przewidują zaskarżalności decyzji w przedmiocie wyznaczenia obrońcy z urzędu. W tej kwestii należy mieć jednak na uwadze wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 października 2013 r., K 30/11 (OTK-A 2013/7/98), mocą którego uznano przepis art. 81 § 1 k.p.k., w zakresie, w jakim nie przewiduje on sądowej kontroli zarządzenia o odmowie wyznaczenia obrońcy z urzędu dla oskarżonego, który złożył wniosek w trybie art. 78 § 1 k.p.k., za niezgodny z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 42 ust. 2 i art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1 Konstytucji RP. Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono pogląd, że stwierdzenie przez Trybunał Konstytucyjny w przywołanym wyroku z dnia 8 października 2013 r., K 30/11, niekonstytucyjności braku w art. 81 k.p.k. możliwości zażalenia się na odmowę ustanowienia oskarżonemu obrońcy z urzędu oznacza, że sam fakt, iż w świetle art. 459 § 2 *in fine* w zw. z art. 466 § 1 k.p.k. nie jest to zarządzenie zaskarżalne, nie ma znaczenia, gdyż rozwiązanie to jest niezgodne z Konstytucją RP, a sądy, dopóki nie dojdzie do odpowiedniej zmiany przepisów, w razie zdecydowania o takiej odmowie powinny wprost stosować przepisy ustawy zasadniczej dotyczące prawa oskarżonego do obrony, jak i możliwości zaskarżania pierwszoinstancyjnie wydanych decyzji procesowych wskazanych w tym orzeczeniu Trybunału (postanowienie SN z 13 marca 2014 r., IV KZ 13/14, OSNKW 2014, z. 7, poz. 58).

Należy jednak zauważyć, że wypowiadając przedstawiony pogląd, Sąd Najwyższy nie odniósł się wprost do kwestii zaskarżalności zarządzenia o odmowie wyznaczenia obrońcy z urzędu w postępowaniu o wznowienie postępowania, natomiast wyraził ogólną myśl sprowadzającą się do zalecenia stosowania przez sądy przepisów Konstytucji RP bezpośrednio (art. 8 ust. 2). Ponadto wypowiedziany pogląd dotyczy możliwości zaskarżenia decyzji wydanych w pierwszej instancji.

Nie ulega też wątpliwości, że przywołany wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 października 2013 r., K 30/11, nie może zostać wprost odniesiony do postępowania wznowieniowego z uwagi na szczególny charakter tego postępowania, gdyż toczy się ono po prawomocnym zakończeniu postępowania karnego. Wobec tego wypracowane w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego

standardy poszanowania w procedurze karnej gwarancji konstytucyjnych powinny być w tym postępowaniu uwzględniane, ale nie zawsze bezpośrednio stosowane. Wskazuje na to przyjęty przez Trybunał w wyroku z dnia 8 października 2013 r., K 30/11, wzorzec konstytucyjny badania zakwestionowanych przepisów Kodeksu postępowania karnego. Trybunał Konstytucyjny w tym orzeczeniu stwierdził naruszenie art. 45 ust. 1 w zw. z art. 42 ust. 2 i art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1 Konstytucji RP.

Przypomnieć należy, że art. 42 ust. 2 Konstytucji RP gwarantuje prawo do obrony we wszystkich stadiach postępowania, ale każdemu **przeciwko** komu prowadzone jest postępowanie karne. W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego wyrażono pogląd, że konstytucyjne prawo do obrony rozumieć należy szeroko. Szerokie rozumienie pojęcia oskarżonego oznacza, iż prawo do obrony przysługuje każdemu od chwili wszczęcia przeciwko niemu postępowania, a więc także podejrzanemu, aż do prawomocnego zakończenia postępowania, a także na etapie wykonywania kary (por. orzeczenie TK z 20 października 1992 r., K 1/92, OTK-A 1992/2/23). W wypadku złożenia wniosku na korzyść, postępowanie wznowieniowe nie jest prowadzone przeciwko wnioskodawcy. Natomiast wynikające z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP prawo do sądu dotyczy nie tylko wąsko rozumianego postępowania głównego, ale może również obejmować inne postępowania, w których sąd rozstrzyga o prawach i obowiązkach danego podmiotu. Wprowadzone przez ustawodawcę do Kodeksu postępowania karnego nadzwyczajne środki zaskarżenia nie są związane z realizacją konstytucyjnego prawa do sądu, choć w wypadku wznowienia postępowania rozwiązania prawne w pewnych kwestiach mogą ograniczać prawo do sądu (por. wyrok TK z 7 września 2006 r., SK 60/05, OTK-A 2006/8/101). Odnośnie zaś zasady kontroli (art. 78 Konstytucji RP) i zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego (art. 176 ust. 1 Konstytucji RP), to w aspekcie postępowania wznowieniowego wypowiedział się już Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 11 czerwca 2013 r., SK 23/10 (OTK-A 2013/5/57) stwierdzając, że przepis art. 547 § 1 k.p.k. w zakresie w jakim nie przewiduje zaskarżalności postanowienia o oddaleniu wniosku o wznowienie postępowania wydanego przez sąd apelacyjny nie narusza art. 78 Konstytucji RP. W uzasadnieniu tego orzeczenia Trybunał podniósł, że standard dostępu do drugiej

instancji nie może być stosowany w tym postępowaniu, gdyż postanowienie wydane na podstawie art. 547 § 1 k.p.k. nie jest orzeczeniem wydanym w pierwszej instancji, pomimo że decyzja w przedmiocie wznowienia postępowania jest podejmowana po raz pierwszy. Rozwijając ten pogląd Trybunału można stwierdzić, że także decyzje wydawane w postępowaniu „okołowznowieniowym” nie muszą podlegać zaskarżeniu w świetle wskazanego wzorca, skoro nie zostały wydane na poziomie pierwszej instancji.

Należy na koniec zauważyć, że w postępowaniu o wznowienie postępowania przewidziany jest tryb kontroli zarządzenia o odmowie wyznaczenia przedstawiciela procesowego z urzędu w drodze środka odwoławczego, tyle tylko, że w sposób pośredni poprzez zaskarżenie zarządzenia o odmowie przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania z uwagi na niespełnienie wymogu jego sporządzenia i podpisania przez adwokata lub radcę prawnego (por. postanowienie SN z 17 stycznia 2008 r., V KZ 82/07, OSNKW 2008, z. 2, poz. 20).

Mając to wszystko na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł, jak w postanowieniu.